

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
rész- és közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.21.184/2023/7.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke
Dr. Parlagi Mátyás előadó bíró
Dr. Cseh Attila bíró
Dr. Magosi Szilvia bíró
Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró

A felperes: felperes
(felperes címe)

A felperes képviselője:
Dr. Péchy Kristóf Ágoston ügyvéd
(felperesi képviselő címe)

Az alperes: alperes
(alperes címe)

Az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott:
alperesi beavatkozó
(alperesi beavatkozó címe)

Az alperes képviselője:
alperesi képviselő
(alperesi képviselő címe;
ügyintéző: Dr. Molnár S. István ügyvéd)

Az alperesi beavatkozó képviselője:
alperesi beavatkozó képviselője
alperesi beavatkozó képviselőjének címe;
ügyintéző: Dr. Sárhegyi Zoltán ügyvéd)

A per tárgya: biztosítási szolgáltatás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.124/2021/20-I.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 13.G.40.419/2019/95.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletnek az üzemszünet biztosításra alapított keresetet elutasító rendelkezését hatályában fenntartja. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a vagyonbiztosításra alapított kereset vonatkozásában helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 3.552.900 (hárommillió-ötszázötvenkétezer-kilencszáz) forint, az alperesi beavatkozónak 1.500.300 (egymillió-ötszázezer-háromszáz) forint első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárási részkielégítést. Ezt meghaladóan a felperes felülvizsgálati eljárási költségét 3.150.000 (hárommillió-százötvenezer) forintban, az alperes felülvizsgálati eljárási költségét 889.000 (nyolcszáznyolcvankilencezer) forintban, az alperesi beavatkozó felülvizsgálati eljárási költségét 133.350 (százharminchéromezer-háromszázötven) forintban állapítja meg.

A rész- és közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint szerződő fél és biztosított, valamint az alperes mint biztosító 2016 decemberében biztosítási szerződést kötöttek (a továbbiakban: biztosítási szerződés). Biztosított fedezetek – egyebek mellett – az all risks üzemszünet biztosítás (a továbbiakban: üzemszünet biztosítás) és az all risks vagyonbiztosítás (a továbbiakban: vagyonbiztosítás) voltak. Az egyik kockázatviselési hely az a raktár volt (a továbbiakban: raktár), amit a vagyonbiztosítás egyik együttbiztosítottja (a továbbiakban: társbiztosított) üzemeltetett, biztosított tevékenység pedig az üdítőital gyártás, raktározás, anyagmozgatás.

[2] Az all risks típusú egyedi vagyonbiztosítási szerződések feltételei (a továbbiakban: ARSZF) III. pontja szerint biztosítási események a biztosított vagyontárgyakban vagy azok részeiben a biztosítási időszak alatt, hirtelen balesetszerűen – véletlen, váratlan, előre nem látható, külső okból – a kockázatviselési helyen bekövetkező, és a biztosított vagyontárgyak károsodásával, megsemmisülésével vagy eltűnésével járó olyan kár, amelynek oka nem esik a biztosítási feltételekben meghatározott kizárások alá, valamint amely eseményekre vonatkozóan a biztosító a biztosítási szerződésben foglaltak szerint nem zárta ki a kockázatviselési kötelezettségét, továbbá amely javítást vagy pótlást, helyreállítást tesz szükségessé. Előre nem láthatók azok a károk, amelyeknek bekövetkeztét, illetve bekövetkeztének fenyegető lehetőségét a biztosított az üzemben végzett tevékenységhez szükséges szaktudás birtokában, illetve a jó gazda gondosságával nem láthatott előre.

[3] Az általános vagyonbiztosítási feltételek (a továbbiakban: ÁVF) VII.5.1. pontja szerint a szerződő és a biztosított kötelesek a károk megelőzése érdekében az adott helyzetben általában elvárható intézkedéseket megtenni; mindenkor betartani a hatályos jogszabályokat, szabványokat és hatósági határozatokat, valamint az üzemeltetésre és védelemre vonatkozó szakmai előírásokat, illetve a gyártónak a fentiekre vonatkozó utasításait, ajánlásait. Az ÁVF X.1. és X.2. pontja alapján a biztosító mentesül a szolgáltatási kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással a

szerződő fél vagy a biztosított vagy ezek alkalmazottja okozta, valamint ha ezek a személyek szándékosan vagy súlyosan gondatlan magatartással nem tesznek eleget a VII.5. pont szerinti kármegelőzési vagy kárenyhítési kötelezettségüknek. Az ARSZF IX.5. és XV.2. pontja alapján a kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegése körében az ÁVF X.1. pontjában felsoroltak a szakképzett személytől elvárható gondosságot kötelesek tanúsítani, a súlyos gondatlanság megítélése tekintetében a szakképzett személytől elvárható magatartás a mérvadó.

[4] A felek által kötött egyedi megállapodás (a továbbiakban: egyedi megállapodás) 2.1. pontja „Mentesülés” cím alatt úgy rendelkezett, hogy „[a] vagyon-, ill. üzemszünet-biztosítás fedezete a szerződésben megnevezett biztosítottakra vonatkozólag úgy alkalmazandó, mintha mindegyik fél számára külön kötvényt állítottak volna ki. Ezt figyelembe véve a biztosító mentesülése, a szerződés érvényessége, stb. egymástól függetlenül, Biztosítottanként külön-külön vizsgálendő. A fentiek nem vonatkoznak a súlyos gondatlanság és a szándékosság eseteire”.

[5] Az all risks üzemszünet biztosítás különös rendelkezései (a továbbiakban: ARÜKR) I.1. pontja a biztosítási eseményt úgy szabályozta, hogy a biztosító fedezetet nyújt a biztosított üzem működésének teljes vagy részleges megszakadásából eredő károkra, amennyiben a biztosított üzem működésének megszakadására a következő okból került sor: a biztosító által fedezett kockázati körülmények bekövetkezése miatt fellépő biztosítási események során a biztosított vagyontárgyakban bekövetkező dologi kár.

[6] 2017. január 17-én a raktárban a társbiztosított targoncavezetője által manuálisan irányított – az alperesi beavatkozó által szállított és szervizelt – targonca a két állványsor közötti szűk folyosós területen hátramenetben egy raklapnak ütközött és azt nekitolta az egyik állványsor egyik lábának. Ennek következtében az állványzat eldőlt, és ledöntött több állványsort is, amiben részben megsemmisült, részben megsérült, részben forgalomba hozatalra alkalmatlanná vált a felperes raktárban tárolt árukészletének jelentős része.

A kereset és az alperes védekezése

[7] A felperes 1.210.831.102 forint biztosítási szolgáltatás megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[8] Indokolása szerint bekövetkezett a készletkár és az üzemszünet biztosítási esemény. Előadása szerint a targonca induktív vezérlés alatt állt, de műszaki hiba miatt elvesztette az indukciós jelet, így letért a vezérelt menetvonalról és nekiütközött a raklapnak. Ez a jó gazda gondosságával sem volt előre látható, annak oka nem kezelési, tervezési vagy konstrukciós hiba. A targonca induktív megvezetésével kapcsolatban korábban tapasztalt rendellenességek nem jártak ütközéssel, ezért nem kellett észszerűen számolni az ütközés és az ebből eredő kár bekövetkezésével. A polcrendszer korábban rögzített hibáit kijavították. A kárt nem a polcrendszer hiányosságai okozták, hanem az, hogy a targonca az állványzatnak ütközött. A korábbi, nem a szűk folyosós részen történt ütközések, valamint a polcrendszer esetleges hibái nem hatottak közre a káresemény bekövetkezésében, így ezek bejelentésének elmaradása nem érinti az alperes teljesítési kötelezettségét. A targoncavezető oldalán nem állapítható meg károkozási szándék, esetleges gondatlansága nem lehet súlyos, így nem eredményezheti az alperes mentesülését. A felperes 844.736.471 forintot készletkár, 366.094.631 forintot üzemszüneti veszteség alapján érvényesített.

[9] Az alperes és az alperesi beavatkozó kérték a kereset elutasítását.

[10] Indokolásuk szerint a káresemény nem minősül biztosítási eseménynek, mert a szükséges szaktudás birtokában, a jó gazda gondosságával a kár bekövetkezése előre látható

volt. A targoncák már korábban is többször nekiütköztek a polcrendszer oszlopainak, és az éves vizsgálat is több hibát feltárt a polcrendszerben. Ezekre figyelemmel felismerhető volt az oszlopnak ütközés és az állványdőlés veszélye, és előre látható volt, hogy ez a készletek károsodásával járhat. A káresemény a biztosítási fedezetből kizárt kockázatok körébe tartozik, mert az a polcrendszer tervezési és konstrukciós hibájára, valamint a targoncavezető kezelési hibájára vezethető vissza. Állították, hogy a targonca manuális irányítás alatt állt annak ellenére, hogy a raktár szűk folyosós részén az üzemeltetési útmutató és a raktározási szabályzat alapján tilos induktív megvezetésről manuális irányításra váltani. A targoncavezető kezelési hibát vétett azzal, hogy a szűk folyosós részen manuálisan irányította a targoncát és kiiktatta a biztonsági berendezéseket. Vitatták, hogy a targonca műszakilag hibás lett volna, valamint ez lett volna az ütközés oka. A korábbi ütközéseket, az indukciós jelvesztést, a polcrendszer feltárt hibáit, valamint azok kijavításának hiányát nem jelentették be, amelyek elmulasztása miatt a kötelezettség nem állt be. Álláspontjuk szerint a targoncavezető szándékosan okozta a kárt, mert szándékosan váltott induktív megvezetésről manuális irányításra, és szándékosan hatástalanította a targonca biztonsági berendezéseit. A kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegéseként értékelték a polcrendszer hibái kijavításának elmaradását, a kellő tehermentesítés hiányát, az ütközés elleni lábazatvédelem hiányosságát, valamint a raktár és a polcrendszer munkavédelmi előírások súlyos megszegésével történt üzemeltetését. Mentesülésre hivatkoztak a szándékos károkozás, valamint a kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegése miatt. Előadásuk szerint a biztosítottak nem tették lehetővé a baleseti helyszín vizsgálatát és ellenőrzését, emiatt lényeges körülmények utóbb kideríthetetlenekké váltak.

Az elsőfokú közbenső ítélet és a másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes a vagyonbiztosítási szerződés alapján a felperest ért 2017. január 17-én történt káreset miatti kárt megtéríteni tartozik.

[12] Indokolása szerint kezelési hibán a nem rendeltetésszerű használatot kell érteni. A targonca induktív megvezetéssel és manuálisan is rendeltetésszerűen üzemeltethető volt, ezért a manuális irányítást nem értékelte kezelési hibának. A biztosított vagyontárgy a raktárkészlet volt, amely károsodott. A polcrendszer teherbíróképessége fennállt, annak vonatkozásában konstrukciós hiba nem állapítható meg, vagy az csak részleges lehetett. Következtetése szerint a káresemény biztosítási eseménynek minősül, és nem tartozik a kizárt kockázatok körébe. A korábbi indukciós jelvesztéseket és polcrendszernek ütközéseket azért nem kellett reális kárveszélynek tekinteni, mert egyik alkalommal sem következett be kár, ezért a káresemény bekövetkezése nem áll okozati összefüggésben sem a korábbi jelvesztésekkel, sem a korábbi ütközésekkel. E körülmények bejelentésének elmaradása ezért nem érinti az alperes teljesítési kötelezettségét. A polcrendszer korábbi sérülései és a kijavítás elmaradása bejelentésének hiányát nem tekintette a közlési és változásbejelentési kötelezettség megsértésének, mert a kisebb sérülések keletkezése és kijavítása nem lényeges körülmény, így nem kell bejelenteni, a polcrendszer kijavíthatatlansága pedig a mentesülés körébe tartozik. A társbiztosított a targonca minden meghibásodásakor javítást kért az alperesi beavatkozótól, így eleget tett a jó gazda gondosságára vonatkozó követelménynek. A felperes megfelelően együttműködött az alperessel, aki minden lényeges körülményt ellenőrizhetett.

[13] A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy az ütközés helyén a polcrendszer nem volt sérült, és az ütközés hatására akkor is ledőlt volna, ha annak hibáit kijavították volna. Értékelése szerint a targoncavezető nem szándékosan okozta a kárt, mert az csak akkor állhat fenn, ha a károkozó akarata a kár okozására irányult. A targoncavezető minden tanúvallomásában következetesen és egybehangzóan úgy nyilatkozott, hogy induktív megvezetéssel működtette a targoncát. A baleset helyszínén rajta kívül senki nem volt jelen,

az ütközés videófelvételen sem látható, ezért a szakértők csak a valószínűség szintjén tudtak megállapításokat tenni. A videófelvetelek értékelése alapján rögzítette, hogy azokon a targoncavezető rutinszerűen induktív megvezetést alkalmazott, ami azt támasztja alá, hogy a baleset időpontjában is ezt használta. Az a szakértői ténymegállapítás, hogy a targonca vezérlőpultja utolsó beállításként manuális irányítást jelzett, nem bizonyítja, hogy a targoncavezető szándékosan manuálisan irányította a targoncát, és nem bizonyítja a baleseti mechanizmust sem. A csatolt szakvélemények között van olyan szakvélemény, amely szerint a balesetet az indukciós jelvesztés is okozhatta, ami a baleset során történt, ezért a hibanapló nem rögzítette. Nem zárta ki annak a lehetőségét sem, hogy a targoncavezető véletlenül kapcsolt manuális irányításra. A perben kirendelt szakértő véleményével szemben a csatolt magánszakértői véleményeket fogadta el azzal, hogy a baleseti mechanizmusra csak a valószínűség körében tehető megállapítás. A szakvélemények alapján arra a következtetésre jutott, hogy a balesethez nem a targonca hibája vagy állványnak ütközése, hanem az állványzat oldalirányból nem megfelelő volta vezetett, valamint elfogadta azt a hivatkozást, hogy egy raktárban üzemszerű az ütközés. Mindezekből arra a következtetésre jutott, hogy a targoncavezető terhére sem szándékosság, sem súlyos gondatlanság nem állapítható meg, ezért az alperes nem mentesülhet a biztosítási szolgáltatás teljesítése alól.

[14] Az alperes és az alperesi beavatkozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság kijavított ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[15] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság okszerűtlenül mérlegelte a bizonyítékokat, így a tényállást részben helytelenül állapította meg, és abból részben helytelen jogi következtetést vont le.

[16] Az alperes részben olyan magatartásokra hivatkozott, amelyeket nem a felperes érdekkörébe tartozó személyek tanúsítottak, részben olyan intézkedések elmulasztását állította, amelyek megtételére nem a felperes, hanem a raktárt üzemeltető társbiztosított volt köteles. Döntő jelentőséget tulajdonított ezért annak a kérdésnek, hogy a társbiztosított érdekkörébe tartozó személyek magatartása kihat-e a felperesre. Álláspontja szerint a felek a szerződési szabadságból következően a biztosítási szerződésben rendelkezhetek úgy, hogy valamelyik szerződő fél vagy biztosított magatartása kihat vagy meghatározott korlátok között kihat a többi szerződő félre vagy biztosítottra. A felperes az elsőfokú eljárásban csatolta az egyedi megállapodást, ennek általános szerződési feltételnek való minősítése, a biztosítási szerződés részévé válása és annak értelmezése a felek között vitás volt, ezért nem merült fel olyan új tény vagy bizonyíték, amit a másodfokú eljárásban ne lehetett volna figyelembe venni a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 235. § (1) bekezdése alapján. Az egyedi megállapodást nem tekintette általános szerződési feltételnek. Annak tartalmát a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:8. § (1) bekezdése és a 6:86. § (1) bekezdése alapján értelmezve arra a következtetésre jutott, hogy a felek akarata szerint a biztosítási szerződést minden biztosítottra úgy kell alkalmazni, mintha azt külön kötötték volna meg, így egyik biztosított magatartása sem értékelhető a másik terhére, kivéve a szándékos és a súlyosan gondatlan magatartásokat. A 2.1. pont szerinti feltétel a „Mentesülés” cím alatt található, annak szövege csak a biztosító mentesülését és a szerződés érvényességét nevesíti, de a „stb.” kitétel arra utal, hogy a felsorolás nem teljes körű, hanem csak példákat említ, így az kiterjed a biztosítási szerződés egyéb elemeire is függetlenül a rendelkezés címétől. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az egyedi megállapodás 2.1. pontjában foglaltakat a biztosítási szerződés valamennyi rendelkezése körében alkalmazni kell, és azt úgy kell értelmezni, hogy

a társbiztosított érdekkörébe tartozó személyek magatartása a biztosítási esemény bekövetkezése, a kizárások, a közlési és változásbejelentési kötelezettség és a mentesülés szempontjából is csak akkor értékelhető a felperes terhére, ha az szándékos vagy súlyosan gondatlan volt.

[17] A biztosítási eseményt az ARSZF III. pontja alapján vizsgálta. Álláspontja szerint a felek a szerződési szabadság alapján olyan körülményt is a biztosítási esemény fogalmi körébe vonhatnak, amit a Ptk. egyébként mentesülési okként határoz meg. Mindebből arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a biztosítási esemény kapcsán és a mentesülés körében is hivatkozhat a felperes vagy a társbiztosított érdekkörébe tartozó személy szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartására. A raktár üzemeltetője nem a felperes, hanem a társbiztosított volt, így a kár előre látása és a veszélyek elhárítása az ő feladata volt; az egyedi megállapodás 2.1. pontja alapján ugyanakkor a biztosítási esemény bekövetkezése szempontjából ez csak akkor értékelhető a felperes terhére, ha a mulasztás szándékos vagy súlyosan gondatlan volt. A bizonyítékok értékelése alapján szándékos károkozást nem állapított meg. Álláspontja szerint az előreláthatóság kizárólag a konkrét kárral fenyegető helyzetek és károk tekintetében vizsgálható. A targonca üzemeltetési útmutatója és a társbiztosított raktározási szabályzata a keskeny folyosós részen tiltotta a manuális irányítást, ezért a targoncavezetőtől az adott helyzetben általában elvárhatónak értékelte a konkrét károk bekövetkezése lehetőségének előrelátását abban az esetben, ha manuális üzemmódban működteti a targoncát a keskeny folyosón. A biztosítási esemény bekövetkezésének bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte, ezért neki kellett bizonyítania, hogy a targoncavezető induktív megvezetéssel működtette a targoncát, az ütközéssel okozott károk részéről nem voltak előre láthatók, illetve az előrelátás körében tanúsított esetleges gondatlansága nem érte el a súlyos mértéket. Álláspontja szerint a kirendelt szakértő az alperes által csatolt magánszakértői véleményeket és az alperes tényállítását támasztotta alá, mert a bizonyossággal határos valószínűséggel azt állapította meg, hogy a targonca manuális üzemmódban volt, a műszaki hiba lehetőségét pedig kategorikusan kizárta. A kirendelt szakértő megállapításait nem tekintette logikátlanoknak és okszerűtleneknek, mert következtetéseit részben konkrét műszaki adatokra, részben azonos típusú targoncák közvetlen vizsgálatára, részben pedig ilyen targoncák működésére vonatkozó közvetett műszaki információkra alapozta. A kirendelt szakértő által értékelt egyik konkrét műszaki adat az volt, hogy a targonca a káreseményt követő vizsgálatokor manuális üzemmódban volt, amire a targoncavezető nem tudott magyarázatot adni. A kirendelt szakértő által értékelt másik konkrét műszaki adat szerint az elektronikus naplóban a káreseményt megelőző hat órában nem volt sem indukciós jel elvesztésére, sem más műszaki hibára utaló bejegyzés. Közvetett műszaki adatként azokat a jegyzőkönyveket értékelte, amiket a raktárban üzemeltetett hasonló targoncák meghibásodásai után rögzítettek, és amelyek szerint az indukciós jel elvesztése esetén a targoncák szinte azonnal megálltak, soha nem ütköztek polcnak, és naplójukban mindig megjelent a jelvesztésre utaló hibabejegyzés. A kirendelt szakértő ugyanezt tapasztalta hasonló típusú targonca működésének vizsgálata során is. Ezzel szemben a felperes által csatolt magánszakértői vélemények nem tudtak olyan konkrét műszaki hibát kimutatni, amely az induktív megvezetés mellett a káresemény bekövetkezéséhez vezethetett, hanem csak a feltételezés szintjén vetettek fel ilyen lehetőséget. A kirendelt szakértő rendelkezésére álltak a felek által csatolt magánszakértői vélemények, azok tartalmát figyelembe véve alkotta meg szakvéleményét. A felperes által csatolt magánszakértői vélemények nem voltak alkalmasak a kirendelt szakértő szakvéleményének az aggályossá tételére, és a felperes nem terjesztett elő további bizonyítási indítványt. A bizonyítékértékelés körében figyelembe vette, hogy a káresemény miatt felmerülhet a targoncavezető fegyelmi és anyagi felelőssége is. Alaptalannak találta a felperesnek azt a hivatkozását, hogy a kirendelt szakértőtől eltérő szakterületen működő más

szakértők véleményének a beszerzése is szükséges lenne, mert a targoncavezető kétséges valóságtartalmú tanúvallomásán kívül semmilyen konkrét bizonyíték nem utal a targonca műszaki hibájára. Értékelése szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdését sértő módon, kirívóan okszerűtlenül mérlegelte a bizonyítékokat, amikor szakkérdésben az érdektelennek nem tekinthető targoncavezető tanúvallomása alapján állapította meg a tényállást az ellentmondástól és logikai hibától mentes, konkrét műszaki adatokkal alátámasztott szakvéleménnyel szemben. Tényként azt állapította meg, hogy a targoncavezető manuálisan irányította a targoncát, amikor a keskeny folyosós területen hátramenetben egy raklapnak ütközött és azt nekitolta az állványsor egyik lábának. Ebből azt a jogi következtetést vonta le, a targoncavezető azért nem látta előre a kár bekövetkezését, mert bízott abban, hogy manuális irányítással sem fog raklapnak vagy polcnak ütközni. Nem azzal a szándékkal váltott manuális irányításra, hogy kárt okozzon, de tudatának át kellett fognia, hogy ha a tiltások és a veszélyes üzemi jelleg ellenére a keskeny folyosóban manuális irányításra vált, akkor a személy- és vagyonbiztonságot fokozottan veszélyeztető helyzetet teremt, amelyben csekélynek tekinthető vezetési hiba is aránytalanul súlyos következményekkel, akár a polcrendszer összedőlésével is járhat. A targoncavezető könnyelműen bízott a manuális vezetés esetén fenyegető súlyos következmények elmaradásában, amely könnyelműséget a szándékossággal határos súlyos gondatlanságnak értékelt, és ezt az egyedi megállapodás 2.1. pontja alapján a felperes terhére is figyelembe vette. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a targoncavezető súlyos gondatlansága miatt nem látta előre a kárt, ezért a káresemény nem minősül az ARSZF III. pontjában meghatározott biztosítási eseménynek.

[18] A mentesülés körében rögzítette, hogy a targoncavezető a társbiztosított munkavállalójaként jogosult volt az árukészlet kezelésére, mozgatására, rakodására, így súlyosan gondatlan magatartása az alperes mentesülését eredményezheti, amellyel kapcsolatban a Ptk. 6:463-6:464. §-aira és az ÁVF szabályozására hivatkozott. A targoncavezető magatartását jogellenesnek ítélte egyrészt azért, mert kárt okozott, másrészt azért, mert megszegte a munkavégzésére vonatkozó tételes szabályokat. A hátramenetben elkövetett vezetési hibát nem tekintette súlyosan gondatlan magatartásnak, mert az ütközést csekély súlyú figyelmetlenség vagy vezetési hiba is okozhatta. A kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegésének értékelte ugyanakkor azt, hogy a targoncavezető megszegte azokat a rendelkezéseket, amelyek célja kimondottan a személy- és vagyonbiztonság megóvása, éppen az emberi hibára visszavezethető, csekély súlyú figyelmetlenségből vagy vezetési hibából eredő veszélyhelyzetek kialakulásának elkerülése volt. Ennek következménye, hogy az alperes akkor is mentesül a biztosítási szolgáltatás teljesítése alól, ha a káresemény egyébként biztosítási eseménynek minősülne.

[19] A biztosítási esemény és a mentesülés körében elfoglalt álláspontjától függetlenül a kizárásokkal kapcsolatban rögzítette, hogy csak a konkrét biztosítási esemény során károsodott vagyontárgyak hibája tartozik a kizárt kockázatok körébe. A polcrendszer feltárt és jegyzőkönyvben rögzített hibái és azok kijavításának hiánya, valamint a targoncák korábbi polclábnak ütközése bejelentésének elmaradása nem hatottak közre a káresemény bekövetkezésében. A polcrendszer az ütközés és nem a ki nem javított hibák vagy túlterheltség miatt omlott össze. Az alperes sem állította, hogy a polcrendszer az ütközés következtében nem omlott volna össze, ha annak hibáit kijavították volna, ezért nem állapított meg okozati összefüggést a polcrendszer hibái, illetve e hibák kijavításának elmaradása és a kár bekövetkezése között. Nem állapított meg okozati összefüggést a targoncák korábbi polclábnak ütközése és a kár bekövetkezése között sem, mert ezek az esetek nem a raktár keskeny folyosós területén történtek, és soha nem jártak a polc eldőlésével vagy a stabilitás meggyengülésével.

[20] Az üzemszüneti kár biztosítási eseménnyel kapcsolatban rögzítette, hogy az ARÜKR I.1. pontja alapján biztosítási esemény az üzem működésének teljes vagy részleges megszakadásából eredő dologi kár bekövetkezése. A felperes nem állította, hogy a káresemény miatt teljesen vagy részlegesen megszakadt volna az üzem működése. Követelését arra alapította, hogy valamennyi meglévő üzeme teljes kapacitással működött, ezért nem tudta pótolni azt az árukészletet, amely megsemmisült a káreseményben, illetve amit meg kellett semmisíteni a káresemény miatt. Ezt a körülményt nem értékelte üzemszüneti kár biztosítási eseménynek, mert a megsemmisült vagy megsemmisített árukészletben keletkezett károkra a készletkár biztosítás nyújthatott volna fedezetet.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek

[21] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és új határozat hozatalával az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének a helybenhagyását szövegezésbeli pontosítással. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:8. § (1) és (3) bekezdését, a 6:86. § (1) bekezdését, a 6:439. § (1)-(2) bekezdését, a 6:463. § (1) bekezdését és a 6:464. § (1)-(2) bekezdését, valamint a Pp. 3. § (3) bekezdését, a 164. § (1) bekezdését, a 177. § (1) bekezdését, a 206. § (1) bekezdését és a 235. § (1) bekezdését.

[22] Indokolása szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő módon állapította meg, hogy a káresemény nem minősül biztosítási eseménynek, illetve az alperes mentesül a biztosítási szolgáltatás teljesítésének kötelezettsége alól. Előadta, hogy korábban előterjesztett nyilatkozatait változatlanul fenntartja, kérte azok fgyelembevételét.

[23] Az egyedi megállapodás 2.1. pontjával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet annak jogszabálysértő kiterjesztő értelmezésével, a Ptk. 6:8. § (1) és (3) bekezdésének, valamint a 6:86. § (1) bekezdésének a megsértésével jutott arra a következtetésre, hogy a társbiztosított tevékenységi körében az előreláthatóság fogalomkörében értékelhető magatartás kihat a neki teljesítendő biztosítási szolgáltatási kötelezettségekre. Álláspontja szerint az egyedi megállapodás 2.1. pontjába foglalt szerződési feltétel célja és értelme annak deklarálása, hogy a biztosítottak minden vonatkozásban önálló biztosítottak tekintendők, kivéve egyetlen kérdést, a mentesülés szándékosságon, illetve súlyos gondatlanságon alapuló eseteit. A jogerős ítéletben hivatkozott „stb.” kifejezés arra vonatkozik, hogy az összes körülmény szempontjából önálló, egymástól független biztosítottak szerepelnek a kötvényben, ami alól a rendelkezés címe és külön mondata alapján az egyetlen kivétel a szándékos vagy súlyosan gondatlan károkozáson alapuló mentesülés. A jogerős ítélet szerinti értelmezést az alperes sem tekintette irányadónak, mert a másodfokú eljárásban előadott nyilatkozatai e rendelkezés figyelmen kívül hagyására irányultak, így a jogerős ítélet annak értelmezésével túlterjeszkedett az alperes fellebbezési kérelmén. A felek az elsőfokú eljárásban egyezően adták elő e pont tartalmát, így az a bíróságot is kötötte. Nem volt lehetősége ettől eltérő értelmezésre, mert az elsőfokú eljárást is csak a kereset és az ellenkérelem keretei között lehet lefolytatni. A jogerős ítélet figyelmen kívül hagyta a fellebbezés Pp. 235. § (1) bekezdése által kijelölt kereteit, olyan okból változtatta meg az elsőfokú bíróság határozatát, amelyre a fellebbező alperes nem is hivatkozott. Az egyedi megállapodás 2.1. pontjának tartalmára vonatkozó egyező előadás kötötte a másodfokú bíróságot, a fellebbezésben az alperes a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján már nem is hivatkozhatott volna olyan értelmezésre, mint amelyre a jogerős ítélet jutott. Ebből következően a felek nem vontak olyan körülményt a biztosítási esemény fogalmi körébe, amit a Ptk. egyébként mentesülési okként határoz meg, a társbiztosított előreláthatóság körében értékelhető mulasztása rá nem hat ki, így a káresemény biztosítási eseménynek minősül.

[24] A jogerős ítélet a Pp. 164. § (1) bekezdésének a megsértésével jutott arra a következtetésre, hogy a biztosítási esemény bekövetkezését a biztosítottnak kell bizonyítania. A felek all risks (összkockázatú) vagyonbiztosítási szerződést kötöttek, amely a fedezett kárt

teszi főszabállyá, így a biztosítottnak csak azt kell bizonyítania, hogy kár érte. A biztosítónak kell bizonyítania, hogy a kár oka a szerződésben tételesen felsorolt kizárt kockázatok valamelyike, így a bizonyítatlanság kockázata a biztosítót terheli. A Kúria Pfv.V.20.509/2018/7., Pfv.III.21.323/2012/5. és Pfv.V.21.362/2020/14. számú határozataira hivatkozva állította, hogy a kizárási ok bizonyítása a biztosítót terheli. A káresemény biztosítási eseménynek minősülése körében nem neki kellett bizonyítania az induktív megvezetést, hanem az alperesnek a manuális irányítást, aki ezt nem bizonyította.

[25] A Pp. 206. § (1) bekezdésének és a 177. § (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozva előadta, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértően értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, a bizonyítási eljárás lefolytatására vonatkozó előírások megsértésével fogadta el irányadónak a kirendelt szakértő véleményét. A targonca működtetése szakkérdés, így a bíróság abban szakértői bizonyítás nélkül nem foglalhat állást. A kirendelt szakértő közúti közlekedésbiztonsági műszaki (balesetelemzés) és gépjármű-közlekedési műszaki (javítás, karbantartás, járműértékelés) kompetenciával rendelkezik, így nem tartozik a szakterületéhez sem az emelőgépekkel, sem a járműautomatizálással kapcsolatos kérdések vizsgálata. A kirendelt szakértő nem végezte el azokat a vizsgálatokat, amelyek szükségesek lettek volna az üzemmóddal kapcsolatos kérdés megválaszolásához, másfelől nem rendelkezik a releváns kérdések megválaszolásához szükséges kompetenciával. A targonca üzemmódjával kapcsolatos kérdés nem vizsgálható önmagában gépjármű (közlekedési) szakértői eszközökkel, ahhoz több szakterületre vonatkozó kompetencia szükséges. A Kúria több határozatában is kifejtette, hogy a szakvélemény csak azon a szakterületen értékelhető, amelyre a szakértő kompetenciával rendelkezik (Kúria Kfv.III.35.245/2015., BH2016. 126.; Kfv.IV.38.015/2018., BH2020. 161.; Pfv.III.21.412/2019/9., Pfv.VI.20.680/2020/15.). A biztosítási szolgáltatás teljesítésének a hátrameneti üzemmódra alapított megtagadása tekintetében bizonyításra a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az alperes volt köteles, így annak sikertelensége a Pp. 3. § (3) bekezdésére tekintettel az ő terhére esik.

[26] Álláspontja szerint, ha bizonyított lenne a manuális üzemmódban történt hátramenet, akkor is vizsgálni kell, hogy a targoncavezető magatartása súlyosan gondatlannak minősül-e. A jogerős ítélet abból indult ki, hogy a targoncavezető szándékosan választotta a manuális üzemmódot, amelyre nincs bizonyíték, így ez a Pp. 206. § (1) bekezdésének a megsértését jelenti. A baleset bekövetkezésének körülményei indirekt módon arra engednek következtetni, hogy a targoncavezető nem volt tudatában a manuális üzemmódnak. A csatolt videófelvevételek szerint a sorok között manuális irányítás mellett csak igen lassan, a haladási irány folyamatos korrigálása mellett, mindkét oldalra folyamatosan figyelve lehet haladni. A rendelkezésre álló adatok szerint a targoncavezető lendületes hátramenetet hajtott végre, ami arra utal, hogy induktív üzemmódot feltételezve hajtotta végre a hátramenetet, így tudata nem fogta át, hogy manuális üzemmódban halad. A sorok között manuális üzemmódban történő közlekedés tilalmára vonatkozó szabály nemcsak tudatosan, hanem gondatlanságból is megsérthető. A jogerős ítéletnek a súlyos gondatlansággal kapcsolatos értékelése a Ptk. 6:464. § (1)-(2) bekezdésébe és a 6:463. § (1) bekezdésébe ütközik. A bírói gyakorlat (BH2021. 39., BH2021. 40., Kúria Pfv.III.20.494/2020/5.) a szándékosság és a súlyos gondatlanság fogalmát szűken értelmezi. A súlyos gondatlanság megítéléséhez a károkozó aktuális akarati, tudati állapotát kell vizsgálni, szubjektív elemként pedig azt, hogy a gondossági kötelezettségét kirívóan elhanyagolta-e. Súlyos gondatlanság akkor állapítható meg, ha a gondosság elhanyagolása olyan feltűnő mértékű, amely súrolja a szándékosság, az eredmény kívánásának a határát. A Kúria Pfv.V.21.402/2019/8. számú határozatára hivatkozva előadta, hogy ha a targoncavezető tudatosan sértette meg a manuális üzemmód alkalmazására vonatkozó tilalmat, úgy ez csak a károkozás jogellenességi feltételéhez kapcsolódna, a szabálysértés tudatosságának azonban nem a szabályszegés, hanem a biztosítási esemény bekövetkezése, a raktár összedőlése vonatkozásában kell megvalósulnia. A Kúria

Pfv.III.21.464/2013/12. számú határozatára hivatkozva előadta, hogy a targoncavezető tudata a belenyugvás szintjét határolóan sem terjedt ki a káresemény bekövetkezésére. Önmagában az, hogy tudatosan megszegte a tevékenységére vonatkozó szabályokat, és azt gondolta, hogy manuális irányítás mellett is károkozás nélkül tud közlekedni a sorok között, nem minősül súlyosan gondatlan magatartásnak. Feladatát nyilvánvalóan a káresemény bekövetkezése nélkül kívánta végrehajtani, így a káreseménnyel mint magatartása következményével semmilyen mértékben nem számolt. A Ptk. 6:464. §-ának a megsértését jelenti a jogerős ítéletnek az az értelmezése, amely a tudatos szabályszegést a súlyos gondatlansággal azonosítja. A Kúria határozatai alapján a mentesülés egészen kivételes esetnek tekinthető. Az előreláthatóság és a súlyos gondatlanság tartalma lényegét tekintve ugyanaz. Súlyosan gondatlan magatartásnak csak olyan magatartás tekinthető, amely a konkrét káresemény bekövetkezésének az előrelátását is magában hordozza, amely a jelen esetben nem valósult meg. A másodfokú bíróság a súlyos gondatlanság értékelése körében indokolatlanul tett különbséget a károkozó magatartás (a vezetéstechnikai hiba) és a kármegelőzési kötelezettség megszegése között, mert a manuális üzemmód megválasztása volt a káresemény közvetlen oka. A jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:463. § (1) bekezdését, mert a manuális üzemmód tényyszerűsége sem eredményezhetné a biztosítási szolgáltatás teljesítésének megalapozott elutasítását.

[27] Az üzemszüneti kárral kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet olyan kérdéssel összefüggésben foglalt állást, amely a jogalap körében lefolytatott elsőfokú eljárásban semmilyen módon nem került megtárgyalásra és e körben bizonyítás sem történt. Ennek hiányában a másodfokú bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy az üzemszüneti kár bekövetkezésének kérdése körében állást foglaljon. Ezt meghaladóan tévesen értelmezte az üzemszüneti kár fogalmát, mert az nem csak a termelés leállításából eredő veszteségre terjed ki, hanem a káreseménnyel okozati összefüggésben álló következményi károk fedezetére szolgál.

[28] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

[29] Indokolása szerint a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazza, hogy a jogerős ítélet mennyiben sértette meg a Ptk. 6:8. § (3) bekezdésében foglaltakat, ezért ez a hivatkozás érdemben nem vizsgálható. Az egyedi megállapodás értelmezése körében a jogerős ítélet helyesen jutott arra a következtetésre, annak célja, hogy az egymástól elkülönülő, önálló jogalanynak minősülő biztosítottak magatartását be lehessen tudni egymásnak, amennyiben azok szándékosak vagy súlyosan gondatlanok. A felperes fellebbezési ellenkérelmében maga is amellet érvelt, hogy a biztosítási esemény körében is alkalmazandó az egyedi megállapodás. Azzal kapcsolatban a feleknek nem volt egyező nyilatkozata, de ha lett volna, ahhoz a bíróság akkor sem lenne kötve, a jognyilatkozatot kizárólag a Ptk.-nak megfelelően köteles értelmezni. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai ítéletek – a jogerős ítélettel összhangban – kifejezetten azt tartalmazzák, hogy a biztosítási esemény bekövetkezésének bizonyítása a biztosítottat terheli, amely all risks típusú vagyonbiztosítás esetén is érvényesül. A jogerős ítélet nem állapította meg egyik bizonyítandó tény bizonyíthatóságát sem, ezért nem is sérthette meg a Pp. 164. § (1) bekezdését. A kirendelt szakértő által értékelt közvetlen és közvetett műszaki adatokból, valamint műszaki tényyszerűségekből nem lehet mást megállapítani, mint hogy a targoncavezető manuális üzemmódban vezette a targoncát, ezért nincs ok a bizonyítás eredményének a felülmérlegelésére. A kirendelt szakértő teljes körű magyarázatát adta annak, hogy milyen okból tudott társszakértő bevonása nélkül is választ adni a kérdésekre. A felperes új

tényállítása, hogy a targoncavezető véletlenül váltott át manuális üzemmódra, mert korábban következetesen arra hivatkozott, hogy a targoncavezető a tolatás megkezdésekor látta az indukciós jelet a kijelzőn. A másodfokú bíróság mérlegelte a megsértett szabály rendeltetését és a felvállalt kockázatot, és ennek megfelelően rögzítette, hogy az súlyosan gondatlan magatartásnak minősül, amely összhangban áll a Kúria Pfv.V.20.313/2020/6. számú határozatában írtakkal. A súlyos gondatlanság lényege az esetleges hátrányos következmények iránti nagyfokú közömbösség. Az üzemszüneti kárral kapcsolatban előadottakat nem lehet érdemben vizsgálni, mert azzal összefüggésben a felperes nem jelölt meg megsértett jogszabályhelyet, valamint nem adott elő jogszabálysértést és jogi érvelést. A jogerős ítélet ezzel kapcsolatos döntése megfelel a biztosítási szerződés rendelkezéseinek.

[30] A Kúria első megismételt eljárásában felülvizsgálati ellenkérelmét kiegészítette azzal, hogy a kompetenciavétség érdemben nem bírálható el, a kirendelt szakértő megfelelő kompetenciával rendelkezett a szakkérdés elbírálására, valamint a logika szabályainak megfelelően következtetett arra, hogy a targonca nem hibásodott meg, nem történt indukciós jelzés, a targoncavezető manuális üzemmódban vezette a targoncát. Ennek körében hivatkozott a Kúria Pfv.21.102/2018/7. és a Pfv.21.094/2019/4. számú határozataira. A felek az ARSZF-ben a Ptk.-tól eltérően nem teljesen vétkességi, hanem ennél szigorúbb, objektív alapon határozták meg a mentesülés szempontjából releváns magatartás mércéjét, azt a szakképzett személytől elvárható gondosságban megjelölve. A targoncavezető káreseményhez való tudati viszonyulása ezért nem vizsgálható, ugyanakkor vizsgálni kell, hogy a szakképzett személytől elvárható magatartást tanúsított-e. A jelen ügyben nem a károkozás, hanem a kármegelőzési kötelezettség megszegése miatti mentesülést kell értékelni, amelynek körében nem a vétkességi tényállás alkalmazandó. A kármegelőzési kötelezettséggel kapcsolatban hivatkozott a Kúria Pfv.20.399/2022/5. számú határozatára. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében nem bírálta el a kizárással kapcsolatos hivatkozást. Ha a Kúria álláspontja szerint nem mentesül, akkor olyan határozat meghozatalát kérte, amely lehetővé teszi a kezelési hiba mint kizárt kockázat érdemi vizsgálatát. A gyártóüzem működésének megszakadása hiányában fogalmilag kizárt az üzemszüneti kár bekövetkezése. Kérte az eljárás felfüggesztését és alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését a Kúria első megismételt eljárását elrendelő első jogegységi hatályú határozatával szemben.

[31] A Kúria második megismételt eljárásában felülvizsgálati ellenkérelmét kiegészítette azzal, hogy az európai felsőbíróságok gyakorlata és a szakirodalom alapján a tudatos gondatlanság súlyos gondatlanságnak minősül. A targoncavezető szubjektíve tisztában volt magatartása következményével, számolnia kellett a kár bekövetkezésével. A megszegett szakmai szabály céljára is figyelemmel a szabályszegés kirívóan súlyos, így a magatartás súlyosan gondatlannak minősül.

[32] Az alperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

[33] Indokolása szerint a jogerős ítélet a bizonyítékokat helyesen értékelte, mert a kirendelt szakértő kompetenciával rendelkezett, vizsgálatokat végzett, szakvéleménye kiegészítéseiben válaszolt a felek további kérdéseire és észrevételeire, szakvéleményét műszaki adatokkal támasztotta alá. A Kúria első megismételt eljárásában csatlakozott az alperes felülvizsgálati ellenkérelme kiegészítéséhez.

A Kúria döntése és jogi indokai

[34] A Kúria Pfv.I.21.240/2021/4. számú ítéletével (a továbbiakban: a Kúria első ítélete) a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa

Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozatában (a továbbiakban: első jogegységi hatályú határozat) megállapította, hogy a Kúria első ítélete jogkérdésben eltér a Kúria megjelölt határozataitól, amely nem volt indokolt, ezért a Kúria első ítéletét hatályon kívül helyezte, és a Kúria felülvizsgálati tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, egyúttal a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezést állapított meg. A Kúria első megismételt eljárásában az alperes feltételesan előterjesztett kérelmére nem kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását az első jogegységi hatályú határozattal szemben, majd Pfv.I.20.875/2022/7. számú ítéletével (a továbbiakban: a Kúria második ítélete) a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.I.60.003/2023/16. számú jogegységi hatályú határozatában (a továbbiakban: második jogegységi hatályú határozat) megállapította, hogy a Kúria második ítélete jogkérdésben eltér a Kúria megjelölt határozataitól, amely nem volt indokolt, ezért a Kúria második ítéletét hatályon kívül helyezte, és a Kúria felülvizsgálati tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, egyúttal a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezést állapított meg. A Kúria második megismételt eljárásában – a második jogegységi hatályú határozat alapján – az alábbiak szerint határozott.

[35] A Pp. 272. § (2) bekezdése és a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[36] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A 3. ponthoz fűzött indokolás szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A 4. ponthoz fűzött indokolás szerint érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

[37] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül, valamint érdemben csak azokra a hivatkozásokra lehetett figyelemmel, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is.

[38] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet jogszabálysértését abban jelölte meg, hogy a másodfokú bíróság jogsértő módon kiterjesztően értelmezte a biztosítási szerződéshez tartozó egyedi megállapodás 2.1. pontját, és így arra a következtetésre jutott, hogy a biztosítási esemény nem következett be. A tényállás megállapítása körében az all risks vagyonszabályozási szerződésre figyelemmel tévesen alkalmazta a bizonyítási érdek és a bizonyítási teher szabályait, amikor rá terhelte a hátrameneti üzemmód bizonyítását, valamint a bizonyítékokat ebben a körben okszerűtlenül mérlegelte. Az alperes mentesülése vonatkozásában a tényállást részben helytelenül állapította meg és abból téves következtetést

vont le, amikor súlyosan gondatlannak minősítette a targoncavezető részéről a kármegelőzési kötelezettség megszegését.

[39] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet az üzemszünet biztosítás vonatkozásában is támadta, de azzal kapcsolatban konkrét megsértett jogszabályhelyet és azzal összefüggésben a jogszabálysértés tartalmi körülírását nem adta elő, így azt a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.

[40] A felperes felülvizsgálati kérelmében valamennyi korábbi nyilatkozatát fenntartva kérte azok Kúria általi figyelembevételét. A Kúria következetes gyakorlata szerint azonban a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra történő utalás (Kúria Pfv.V.20.301/2015/6., megjelént BH2015. 307.; BH2009. 122., BH1998. 558., BH1995. 99.), így ezeket a hivatkozásokat a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.

[41] Mindezek alapján a Kúriának a vagyonbiztosítással kapcsolatban a biztosítási esemény bekövetkezése és az alperes mentesülése körében kellett a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási és anyagi jogszabálysértéseket elbírálnia.

[42] A felperes eljárási jogszabálysértésként a Pp. 235. § (1) bekezdésének a megsértését állította azzal az indokkal, hogy a másodfokú bíróság az egyedi megállapodás 2.1. pontjának értelmezésével figyelmen kívül hagyta a fellebbezés kereteit, olyan okból változtatta meg az elsőfokú bíróság határozatát, amire a fellebbező alperes nem hivatkozott. A feleknek az egyedi megállapodás 2.1. pontjának értelmezésére vonatkozó egyező elsőfokú előadása kötötte a bíróságot, ezért az alperes fellebbezésében sem hivatkozhatott volna eltérő értelmezésre.

[43] A felülbírálat korlátait a Pp. 253. § (3) bekezdése szabályozza, amelynek megsértését a felperes nem állította. A felülvizsgálati kérelemben megjelölt Pp. 235. § (1) bekezdése a fellebbezés tartalmát rögzíti, abban új tény állítását és új bizonyíték előadását tiltja. Ez a jogszabályi rendelkezés nem korlátozza a másodfokú bíróságot abban, hogy a jogvita tárgyát képező szerződési nyilatkozatot – az egyedi megállapodás 2.1. pontját – maga értelmezze. A Pp. 215. §-a az érdemi döntés korlátait szabályozza, amely szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen. E korlátokon belül a bíróságot a felek egyező tényelőadása sem köti: e tények valóként történő elfogadása csak lehetőség a bíróság számára akkor, ha azok tekintetében kételye nem merül fel [Pp. 163. § (2) bekezdés]. A felek által a szerződés értelmezése körében előadottak sem kötik a bíróságot. A felek anyagi jognyilatkozatait az anyagi jogszabályokban előírt szempontok figyelembevételével kell értelmeznie (Ptk. 6:8. §, 6:86. §), ebben nem kötik a felek perben tett eljárási jognyilatkozatai.

[44] Ezt követően a Kúria a felperes által állított anyagi jogszabálysértéseket, valamint az ezekkel szorosan összefüggő eljárási jogszabálysértéseket együtt vizsgálta.

[45] A felperes felülvizsgálati kérelmében a Kúria határozataira hivatkozva állította a Pp. 164. § (1) bekezdésének a megsértését, mert a jogerős ítélet szerint a biztosítási esemény bekövetkezését a biztosítottnak kell bizonyítania.

[46] A Ptk.-nak a biztosítási szerződésekre vonatkozó szabályozása és az ezzel összefüggésben kialakult kúriai gyakorlat alapján a Kúria Pfv.I.21.222/2020/9. számú határozatában értelmezte a bizonyítási érdek érvényesülését vagyonbiztosítási szerződés

(kárbiztosítás) esetén. E határozat szerint a Ptk. 6:439. §-ából az következik, hogy a biztosítási szerződésben meghatározott biztosítási (károsító) esemény bekövetkezésével kapcsolatos tények állítása a biztosítási szolgáltatást igénylő fél, míg a szolgáltatási kötelezettséget kizáró tények állítása a biztosító érdeke {[33]}. Mindig az adott biztosítási szerződés által meghatározott biztosítási jogviszony és a felek jogvitában tett tényállításai alapján kell állást foglalni a bizonyítási érdekről {[34]}.

[47] A per tárgya all risks vagyonsbiztosítás, amelynek lényege, hogy minden olyan kárra fedezetet nyújt, amit a szerződés nem jelöl meg kizárásként. Ez a biztosítás a kockázatok széles körére vonatkozik, ugyanakkor ez nem teszi szükségtelessé a biztosítási szerződésben a biztosítási esemény meghatározását, mert ez tartalmazza a biztosított kockázatok bekövetkezésének módját: a kár véletlenszerűségét, váratlanságát, előre nem láthatóságát, külső okból történő bekövetkezését. Ennek indoka, hogy a biztosítási eseménynek mindig bizonytalan eseménynek kell lennie, különben a biztosított nem lenne érdekelt a biztosítási kockázatba tartozó káresemények bekövetkezésének elkerülésében. A biztosítási szolgáltatás követelésével a biztosítási esemény bekövetkezésére a biztosított alapít jogot, mert ezt állítva kéri a biztosító teljesítésre kötelezését. Az anyagi jogból következően ezért a biztosítottnak kell nemcsak a kár, hanem a biztosítási esemény bekövetkezése körében tett tényállításait is bizonyítania. A biztosítónak pedig azokat a tényállításait kell bizonyítania, amelyekre alapítja teljesítési kötelezettsége hiányát (pl. kizárás, mentesülés).

[48] A jelen ügyben a biztosítási esemény meghatározását az ARSZF III. pontja szabályozza. Ez alapján a biztosítási szerződés általános fedezetvállalást tartalmaz a káreseményekre, de azt az előre nem látható károkra konkretizálja. A felperesnek ezért a biztosítási esemény bizonyítása körében azokat a tényállításait is bizonyítania kellett, amelyekre alapozva állította, hogy előre nem látható kár érte. A jogerős ítélet ezzel megegyező álláspontja nem sérti a Pp. 164. § (1) bekezdését.

[49] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott egyedi megállapodás 2.1. pontjának az igényérvényesítés lehetősége és terjedelme szempontjából van jelentősége. A felperes ennek értelmezésével kapcsolatban a Ptk. 6:8. § (1) és (3) bekezdésének, valamint a 6:86. § (1) bekezdésének a megsértését állította azzal az indokkal, hogy a 2.1. pont címe és tartalma alapján a biztosítottak minden vonatkozásban önállóak, kivéve a mentesülés szándékosságon vagy súlyos gondatlanságon alapuló eseteit.

[50] A Ptk. 6:8. § (3) bekezdése a jogról lemondó vagy abból engedő jognyilatkozat értelmezését szabályozza. Az egyedi megállapodás 2.1. pontja nem ilyen jognyilatkozat, ezért arra ez a jogszabályi rendelkezés nem alkalmazandó.

[51] A jognyilatkozatot úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett [Ptk. 6:8. § (1) bekezdés]. Az egyes szerződési feltételeket és nyilatkozatokat a szerződés egészével összhangban kell értelmezni [Ptk. 6:86. § (1) bekezdés].

[52] Az egyedi megállapodás 2.1. pontja a „Mentesülés” címet viseli.

[53] Első mondata alapján mindegyik biztosítottat úgy kell tekinteni, mintha egyúttal szerződő fél is lenne, vagyis a biztosítottak azonos jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek. Ezzel a felek elismerték, hogy a biztosítási védelem tekintetében a biztosítottaknak vagyoni érdeke áll fenn. A társbiztosított a felperes helyett, illetve érdekében végzett tevékenységére figyelemmel részesül biztosítási védelemben, vagyis a felek vélelmezték mindegyik biztosított önálló és teljes körű biztosítási érdekét (Ptk. 6:440. §).

[54] A második mondat – erre az önálló, teljes körű biztosítási érdekre figyelemmel – rögzíti, hogy az igényérvényesítés a biztosítási szerződés alapján mindegyik biztosított által önállóan is lehetséges úgy, hogy a biztosító teljesítési kötelezettségét befolyásoló (kizáró vagy korlátozó) körülményeket biztosítottanként külön-külön kell vizsgálni. Ebből az következik, hogy a társbiztosított magatartása nem hat ki a felperesre. Ez a szabályozás a biztosító szolgáltatási kötelezettségét lényegesen kiterjesztheti, de ez következik a vagyonsbiztosítás all risks jellegéből és a tényállásbeli adottságokból is (önálló jogi személyek által végzett különböző biztosított tevékenységek). A második mondat alapján a balesetszerűen bekövetkező bármilyen kár tényszerű keletkezésének a konkrét esetbeli feltételeit önállóan, egymástól függetlenül kell értékelni az egyes biztosítottak vonatkozásában. Ha bekövetkezik bármilyen biztosítási esemény, akkor azt kell vizsgálni, hogy a biztosított kockázat miként realizálódott az igényt érvényesítő biztosítottra nézve. Így előfordulhat például, hogy az egyik biztosítottnál fennáll a kár előreláthatósága, míg a másiknál nem.

[55] A harmadik mondat alapján a biztosító teljesítését befolyásoló körülmények közül a Ptk. 6:464. §-a és az ÁVF X.1-X.2. pontja szerinti mentesülés – a szándékosság és a súlyos gondatlanság – eseteire a fentiek (az első két mondatban írtak) nem irányadóak. Ebben az esetben tehát kizárt a biztosítottanként történő külön-külön értékelés. Ezt az indokolja, hogy a nyilvánvalóan felelőtlen magatartásokra történő fedezetnyújtás nem állna összhangban a biztosítás jogintézményének a rendeltetésével. Ebből következően – kizárólag mentesülési ok fennállásakor – az egyik biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása vagy mulasztása kihat a másik biztosítottra is. Az egyedi megállapodás 2.1. pontja azonban ennél szélesebb körben nem tartalmaz alperesi teljesítést gátló kikötést. Ez az értelmezés következik a vagyonsbiztosítás all risks jellegéből, valamint a szövegrész „Mentesülés” cím alatti elhelyezéséből is. Mindezek alapján a felek nem vontak a biztosítási esemény körébe a Ptk. által mentesülési okként meghatározott körülményeket.

[56] A fenti értelmezést támasztja alá az is, hogy a biztosítási szerződés az ARSZF III. pontjában pontosan meghatározza a biztosítási esemény fogalmát annak elemeként rögzítve, hogy a kár hirtelen balesetszerűen – véletlen, váratlan, előre nem látható, külső okból – következzen be. Ennek körében külön definiálja, hogy mely károk minősülnek előre nem láthatónak: amelyek bekövetkeztét vagy annak fenyegető lehetőségét a biztosított – szaktudása birtokában, a jó gazda gondosságával – nem láthatta előre. Az ARSZF III. pontja a biztosítási esemény körében a kár előreláthatóságát egy tipizált személy, a szaktudással rendelkező jó gazda gondosságához köti, vagyis minden általában elvárható intézkedés megtételét írja elő, ami szükséges a megfelelő működéshez. Ettől eltérően a biztosítási szerződés a biztosító mentesülése körében szabályozza a szerződő fél, a biztosított vagy ezek alkalmazottja szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásának a következményeit. A szándékosság vagy a súlyos gondatlanság mint vétkességi kategória viszont egy konkrét személlyel szemben állít fel mércét. A biztosítási eseménnyel kapcsolatos szerződéses rendelkezésben nem szerepel ilyen vétkességi elem, az előreláthatósághoz kapcsolódó felróhatóság ugyanis nem vétkességi kategória: a felek a Ptk.-ban és a biztosítási szerződésben mentesülési okként szereplő körülményeket nem vették figyelembe a biztosítási esemény meghatározásakor. Az egyedi megállapodás 2.1. pontjának harmadik mondata tehát azért sem értelmezhető a szándékosság és a súlyos gondatlanság beemeléséeként a biztosítási esemény fogalmába, mert így annak definíciója ellentmondásos és értelmezhetetlen lenne: az ARSZF III. pontjába foglalt szerződéses rendelkezés mellőzését eredményezné, noha a felek szándéka – az all risks vagyonsbiztosítás rendeltetését is figyelembe véve – nyilvánvalóan a károk széles körű fedezetének a biztosítására irányult. A biztosítási szerződés egészével ezért az egyedi megállapodás fentiek szerinti értelmezése áll összhangban. Az egyedi megállapodás 2.1. pontját annak címével és a biztosítási szerződés egészével összhangban tehát úgy kell értelmezni, hogy az igényt érvényesítő biztosított személyére figyelemmel kell vizsgálni a

biztosító teljesítési kötelezettségét érintő minden körülményt – így a biztosítási esemény bekövetkezését is –, amely főszabály azonban nem vonatkozik a szándékos és a súlyos gondatlan magatartáson vagy mulasztáson alapuló mentesülésre. A jogerős ítélet ezzel ellentétes értelmezése sérti a Ptk. 6:86. § (1) bekezdését.

[57] A biztosítási esemény bekövetkezése körében a jogerős ítélet az egyedi megállapodás 2.1. pontjának eltérő értelmezése alapján jutott arra a következtetésre, hogy a társbiztosított alkalmazottjának a magatartását ezzel kapcsolatban is figyelembe kell venni. A Kúria fentiek szerinti értelmezésének az a következménye, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése körében kizárólag az igényérvényesítő felperesi biztosított vonatkozásában kell az ARSZF III. pontjában foglalt feltételek megvalósulását értékelni.

[58] A másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a társbiztosított kötelezettsége volt a károk bekövetkezésével fenyegető helyzetek és károk előre látása, valamint a veszély elhárításához szükséges intézkedések megtétele. Ha e kötelezettségének nem tett eleget, ez – az egyedi megállapodás 2.1. pont második mondata alapján – nem értékelhető a felperes terhére. A targoncavezető esetleges munkaköri szabályszegése és a targonca nem megfelelő irányítása szintén csak a társbiztosított vonatkozásában zárhatná ki az alperes szolgáltatási kötelezettségét. A felperes vonatkozásában ez külső okként jelentkezne, mert nem az ő magatartására vezethető vissza. Mivel a raktárt nem a felperes, hanem a társbiztosított üzemeltette, ezért a felperes vonatkozásában az általa érvényesített károk hirtelen balesetszerűen – véletlen, váratlan, előre nem látható, külső okból – következtek be. Azok bekövetkeztét, illetve ennek fenyegető lehetőségét a felperes nem láthatta előre, így a biztosítási esemény bekövetkezett.

[59] A felülvizsgálat nem terjedt ki a jogerős ítélet kizárással kapcsolatos döntésére, a felülvizsgálat kereteit ugyanis a felülvizsgálati kérelem és nem a felülvizsgálati ellenkérelem határozza meg [Pp. 272. § (2) bekezdés, 275. § (2) bekezdés]. A biztosítási esemény bekövetkezésére figyelemmel ezért az alperes mentesülése körében kellett a jogerős ítélet felülvizsgálatát elvégezni.

[60] A jogerős ítélet szerint az alperes azért mentesült a biztosítási szolgáltatás teljesítése alól, mert a raktár üzemeltetőjének mint társbiztosítottnak a tevékenységében közreműködő munkavállalója kármegelőzési kötelezettségét súlyos gondatlansággal megszegte.

[61] A másodfokú bíróság bizonyítékértékelésen alapuló ténymegállapítása szerint a targoncavezető manuális irányításra kapcsolta a targoncát. A felperes felülvizsgálati kérelmében vitatta ezt a ténymegállapítást. A mentesüléssel kapcsolatban a bizonyítási érdek és a bizonyítási teher szabályainak a megsértését, valamint a bizonyítékértékelést és az anyagi jogi döntést is támadta a targoncavezető súlyos gondatlanságának az értékelése körében. Indokolása szerint az alperes nem bizonyította a manuális üzemmódban történő hátramenetet. Ha ez bizonyított lenne, úgy arra nincs bizonyíték, hogy a targoncavezető tudatosan kezdte meg ilyen üzemmódban a hátramenetet. Indirekt módon arra lehet következtetni, nem volt tudatában annak, hogy így közlekedett, mert lendületes hátramenetet hajtott végre, ami akkor adekvát, ha a targonca induktív üzemmódban van. Hivatkozott a Kúria gyakorlatára, amely szerint a súlyos gondatlanságot szűken kell értelmezni.

[62] A jogerős ítélet a mentesülés körében idézte a Ptk. 6:464. §-át és az ÁVF szabályozását, amelyek alapján a mentesülés körében állított tényeket a biztosítónak kell bizonyítania. A jogerős ítéleti döntés tehát nem a bizonyítási érdek és a bizonyítási teher

eljárási szabályainak az alkalmazásán, hanem a bizonyítás eredményének mérlegelésével megállapított manuális irányítás tényének az anyagi jogi értékelésén alapult.

[63] A felperes a targonca irányítási módjával kapcsolatos bizonyítékértékelés körében a Pp. 206. § (1) bekezdésének és a 177. § (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott. Állította, hogy a kirendelt szakértő nem rendelkezett megfelelő kompetenciával a per eldöntése szempontjából releváns kérdések vizsgálatára és véleményezésére. Az első jogegységi hatályú határozat bíróságokra nézve kötelező jogértelmezése szerint a szakértői kompetencia vizsgálatához elegendő a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek a megjelölése, valamint a szakértelem hiányát alátámasztó indokoknak az előadása, ahhoz nem kell állítani a szakértői kompetenciát szabályozó ágazati jogszabályok megsértését. Mindezekre figyelemmel a Kúria érdemben vizsgálta a kirendelt szakértő kompetenciájának a hiányát, valamint a szakvéleménnyel kapcsolatos bizonyítékértékelést.

[64] A káresemény bekövetkezésével kapcsolatos tények és körülmények megállapításához és megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, így a perben szakértőt kellett kirendelni [Pp. 177. § (1) bekezdés]. A különleges szakértelemmel rendelkező szakértő a bizonyítékok észlelésével és azok értékelésével működik közre a per eldöntéséhez szükséges tények megállapításában, ugyanakkor a bizonyítékok – így a szakvélemény – végső, jogi értékelése a bíróság feladata [Pp. 206. § (1) bekezdés] {Kúria Pfv.VII.21.979/2011/4., Pfv.V.21.125/2012/5., Pfv.I.20.895/2013/5., Pfv.I.22.000/2015/7. [52], Pfv.I.20.196/2021/6. [51]}. Különleges szakértelem hiányában a bíróság a szakvéleményt a logika és az általános intelligencia keretei között tudja vizsgálni, nem képes azonban annak szakmai szempontú megítélésére {Kúria Pfv.III.20.086/2021/3. [32], Kfv.VII.45.226/2022/5. [20], T/11900. számú törvényjavaslat a polgári perrendtartásról 383.}. A Kúria – felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott – következetes gyakorlata szerint a szakértő szakvéleménye csak azon a szakterületen értékelhető, amelyben a szakértői névjegyzékben feltüntetett kompetenciával rendelkezik (Kúria Kfv.IV.38.015/2018/5., megjelent: BH2020. 161.). Érdemi döntésre kiható eljárási szabályt sért a bíróság akkor, ha speciális szakismeretet igénylő jelentős tény megállapításához vagy megítéléséhez olyan szakértőt vesz igénybe, aki képesítésénél fogva nem, vagy többirányú speciális szakismereti igény esetén nem mindegyik szakterületen rendelkezik megfelelő szakismerettel (Kúria Pfv.VI.20.680/2020/15.).

[65] Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 4. § (1) bekezdése alapján igazságügyi szakértői tevékenységet az erre feljogosított szakértő végezhet. A szakértők szakterületeit külön jogszabályok határozzák meg, ezek megsértése esetén a szakértő kompetenciavétséget követ el [Szaktv. 2. § 10. pont]. Kivételesen – megfelelő szakértelem és a törvényben meghatározott egyéb feltételek megvalósulása esetén – az adott szakterületre nem bejegyzett eseti szakértő is igénybe vehető [Szaktv. 4. § (4) és (6) bekezdés, 2. § 4. pont]. Szakértő kirendelése esetén a bíróság feladata a kompetenciával rendelkező szakértő kiválasztása, de a szakértő köteles közölni, ha a feltett kérdések megválaszolása egészben vagy részben nem tartozik azon szakismeretei körébe, amelyekben a rá irányadó szabályok szerint jogosult eljárni [Szaktv. 45. § (4) bekezdés b) pont]. Ez a rendelkezés a garanciája annak, hogy az ügyben csak kompetens szakértő járjon el, ugyanakkor a kompetencia hiányát a felek is kifogásolhatják (Kúria Pfv.V.21.094/2019/4., Kfv.VII.38.067/2021/9.).

[66] A jelen ügyben a targonca működtetése során bekövetkezett káresemény tényeit és körülményeit kellett megállapítani és megítélni.

[67] Ehhez a perben eljáró szakértő kirendelését megelőzően már rendelkezésre állt a közjegyző által kirendelt – közúti közlekedésbiztonsági műszaki (balesetelemzés) és gépjármű-közlekedési műszaki (javítás, karbantartás, járműértékelés) szakterületekre

bejegyzett – szakértő (a továbbiakban: közjegyző által kirendelt szakértő) szakvéleménye és annak a társbiztosított kérésére készült kiegészítése (13.G.40.419/2019/18/F/2-3.). A közjegyző által kirendelt szakértő a társbiztosított tulajdonában álló, a káreseményben részes targoncával azonos típusú targoncák maximális sebességét, fékrendszerét, fékezési módjait és az azokhoz tartozó fékezési utakat, a vészfékezés lehetőségét, valamint a kezelőszervek működését vizsgálta kizárólag manuális üzemmódban, mert az induktív vezérlőrendszer biztonsági okokból nem volt bekapcsolható. A szakértő nem észlelt műszaki rendellenességet. Ezt a szakvéleményt az ügyben eljáró későbbi szakértők is alapul vették.

[68] A felperes biztonsági igazgatója által a káresemény után felvett jegyzőkönyvek szerint a káreseményben részes targoncával azonos típusú targoncákkal 2016-ban többször előfordult, hogy a sorok közötti szűk folyosós részen elvesztették az indukciós jelet. A targoncák ekkor minden esetben automatikusan fékeztek, néhány centiméteren belül megálltak, ezért nem ütköztek semminek (13.G.40.635/2018/19/1.).

[69] 2017. február 27-én a felek együttes jelenlétében megtartott helyszíni szemle során az alperesi beavatkozó letöltötte a káreseményben részes targonca eseménynaplójából a hibajegyzéket, amiről egy-egy másolatot átadott a többi peres félnek. Megjelölte, hogy hol és mikor lesz a kinyert adatok értékelése, amin a felek jelen lehetnek. A felperes jelezte, hogy azon nem kíván részt venni, megbízik az alperesi beavatkozó által végig vitt folyamat hitelességében és pontosságában (13.G.40.419/2019/25/5.). Ilyen előzmények után készült el az eseménynapló adatainak az értékelése (13.G.40.635/2018/19/14.). E szerint az eseménynapló nem fekete doboz, nem rögzít valamennyi mozgást és utasítást, csak a hibaüzeneteket; mivel 6 üzemórával a káresemény előtt volt az utolsó bejegyzés, ebből arra lehet következtetni, hogy a káreseménykor nem volt aktiválva az induktív megvezetés, azt manuálisan irányították, amit alátámaszt az is, hogy a helyszíni szemlén bekapcsolt és lefényképezett vezérlőpult manuális vezérlést mutatott.

[70] Az alperes csatolta a megbízása alapján készült véleményt, amit anyagmozgatással, emelőgépekkel, tárolással, raktározással, azok technológiájával és eszközeinek biztonságával foglalkozó mérnököket foglalkoztató gazdasági társaság készített (13.G.40.635/2018/19/2.). E vélemény szerint a káreseményben részes targonca helyzete, kormányállása, vezérlőpultja és környezete alapján nem induktív üzemmódban működött. Ha indukciós üzemmódban letér a megvezetés vonaláról, akkor hibajelet tárolva vészleállást generál. Az alperes csatolta munkavállalója balesetelemzését is (13.G.40.635/2018/19/24.), aki okleveles közlekedésmérnök, műszaki szakértői mérnök (a továbbiakban: alperesi balesetelemző). E vélemény szerint a targoncavezetői nyilatkozatoknak megfelelő – induktív megvezetési pályán található – helyzetből aktív induktív megvezetéssel induló targonca nem ütközhetett a raklappal. Az alperes csatolt egy gazdasági társaság által készített véleményt is a targonca ütközési pontjáról (13.G.40.419/2019/6/A/43.)

[71] A felperes csatolta a megbízása alapján készült véleményt, amit anyagmozgatás technológiája és eszközeinek biztonsága, emelőgép technológiája és eszközeinek biztonsága, bányászati, építőipari gép gyártása, mobil rakodógép, rakodásgépesítés, útépítő gépek technológiai tervezése, fenntartása és üzemeltetése szakterületekre bejegyzett szakértő (a továbbiakban: felperesi emelőgép- és munkavédelmi szakértő) készített (13.G.40.635/2018/37/F/11.). A szakértő a raktár szemléje alapján rögzítette, hogy az induktív pályarendszer már nem látható, mert a káresemény utáni átépítés miatt azt feltörték. A kamerafelvételek alapján a targoncavezetőnek egy tétel ellenőrzése átlagosan 45 másodpercig tartott, ennek ellenére a perbeli sorban 3 percig tartózkodott a káreseményig. A videofelvételeken többször látható az induktív rendszerre történt rákapcsolódás. Az induktív vezetés elvesztése kezelőhelyi véletlen okból szinte kizárt. A targonca letérését okozhatta az időlegesen esetleg hibát produkáló farvégi jelző szenzor vagy az egyik induktív hurok

szakadása. A felperes csatolt egy megbízása alapján készült másik véleményt is, amit gépjármű-közlekedési műszaki (javítás, karbantartás, járműértékelés) és közúti közlekedésbiztonsági műszaki (balesetelemzés) szakterületekre bejegyzett szakértő (a továbbiakban: felperesi műszaki szakértő) készített (13.G.40.635/2018/37/F/18.). Ez a szakértő – a közjegyző által kirendelt szakértő és a felperesi emelőgép- és munkavédelmi szakértő véleménye alapulvétele mellett – arra a következtetésre jutott, műszakilag nem kizárható egy olyan mozgásfolyamat, amelynek során a hátramenetben gyorsító targonca – valamely műszaki rendellenesség miatt – letért az indukciós pályáról és a raktári létesítménynek ütközött.

[72] A felek által megbízott szakértők egymás véleményeire figyelemmel véleményeiket kiegészítették. Ilyen előzmények után az alperesi balesetelemző és a felperesi műszaki szakértő véleményének ellentmondásai miatt az alperes szakértő kirendelését indítványozta a baleset elemzésére, egyúttal név szerint javasolt négy szakértőt, akik vele nem állnak kapcsolatban (13.G.40.419/2019/21. 2. oldal). A felperes a négy megjelölt szakértő közül az egyik szakértő kirendelését nem ellenezte, kérte, hogy őt a bíróság a felek által együttesen megjelölt szakértőnek tekintse, egyúttal rendelje ki a káreseményben részes targonca és az induktív vezetési rendszer működésének az elemzésére, valamint a baleseti mechanizmus vizsgálatára (13.G.40.419/2019/23.). A bíróság a felek közös kérelmére ezt a – közúti közlekedésbiztonsági műszaki (balesetelemzés) és gépjármű-közlekedési műszaki (javítás, karbantartás, járműértékelés) szakterületekre bejegyzett – szakértőt rendelte ki (a továbbiakban: kirendelt szakértő), egyúttal feljogosította, ha szükségesnek tartja, vonjon be megfelelő kompetenciával rendelkező társszakértőt. Ezt követően az alperes és az alperesi beavatkozó indítványozták közlekedés-automatizálási szakértő kirendelését is, valamint bejelentették, tudomásukra jutott, hogy a kirendelt szakértő és a felperesi jogi képviselő számos ügyben szoros együttműködésben dolgoznak, ezért kérték a másik három szakértő valamelyikének a kirendelését (13.G.40.419/2019/25., 26. és 29.). A kirendelt szakértő nyilatkozatát követően a bíróság a kirendelt szakértő kizárását megtagadta.

[73] A kirendelt szakértő szakvéleményében (13.G.40.419/2019/37.) rögzítette a targoncavezető előadását, a targonca helyzetét és a felek eltérő álláspontjait. Szakvéleménye kialakítása során kifejezetten figyelemmel volt a szakértői kompetenciákra: előadta, hogy az előzményi vélemények egy része kívül esik a közlekedési műszaki szakértői kompetencián, valamint az előzményi vélemények készítői részben olyan kérdéskörökben tettek nyilatkozatot, ami nem tartozik a kompetenciájukba. Vizsgálata középpontjában a káreseményben részes targonca, valamint az azzal azonos típusú targoncák ismérvei álltak gyakorlati megközelítésben. Számba vette a rendelkezésre álló adatokat, ennek körében a térfigyelő kamerák felvételeit is. Vizsgálata során irattanulmányozást végzett, amelynek releváns adatait rögzítette: a perbeli sorköz szélesebb a többinél, és az indukciós megvezetés nem középen van, azon az oldalon nagyobb a távolság, ahol a targonca ütközött. Kiemelte, hogy kompetencia hiányában mely előzményi kérdésekkel nem foglalkozott, valamint megjelölte, hogy mely korábbi megállapításokkal milyen okból ért egyet vagy az miért cáfolható. Mivel a raktárat és annak indukciós rendszerét már elbontották, ezért az alperesi beavatkozó által készített járműismertetés és az alperesi beavatkozó raktárában rendelkezésre álló indukciós rendszer alapján tanulmányozta az indukciós üzemmód működését. Meggyőződött arról, hogy a gyakorlati működés megegyezik a járműismertetéssel: indukciós üzemmód mellett a vezető csak előre vagy hátra mozdíthatja a targoncát, és ha megszakad a kapcsolat, akkor a targonca gyakorlatilag oldalkitérés nélkül megáll, és azt az eseménynapló rögzíti, ugyanakkor ez nem egy fekete doboz szerű adatrögzítés. A raktár helyszínén a felperes szakemberei összeszerelték a vezérlőpultot és a káreseményben részes targoncát, azt kipróbálták, a targonca biztonsági elemei működtek. Az eseménynaplóból megállapította, hogy a balesetet megelőző események megegyeznek a korábban lementett adatokkal,

ugyanakkor azt követő bejegyzések is vannak – többek között a szakértői szemlén beírodott események –, ami azt mutatja, hogy az eseménynapló működik. A káresemény napjáról nincs semmilyen – így például indukciós jelvesztést rögzítő – bejegyzés. Ezt követően a baleseti mechanizmust vizsgálta a rendelkezésre álló adatok kinematikai elemzésével. Ennek során a felperesi műszaki szakértő ábrájából indult ki, de eltérő mozgást modellezett. Mindezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a targonca kizárólag manuális vezérlés mellett juthatott az ütközés helyére. A targonca sajátosságai alapján a targoncának már az ütközés előtt manuális üzemmódban kellett lennie, ami csak úgy lehetséges, ha azt a targoncavezető maga aktiválta. A baleseti mechanizmus körülményei egyértelműen abba az irányba mutatnak, hogy a targoncavezető személyében kell keresni az ütközés okozati összefüggéseit.

[74] A kirendelt szakértő szakvéleménye kiegészítésében (13.G.40.419/2019/46.) a folyamatos visszacsatolással rendelkező indukciós rendszer működését a közúti jelzőlámpákhoz hasonlítva rögzítette, kizárható, hogy jelvesztés esetén ne aktiválódna a vészleállítási mechanizmus, amit maga is tapasztalt az alperesi beavatkozónál végzett próba közben. Ezt a raktárnál már nem lehet kipróbálni, mert a rendszert elbontották. A targoncákra irányadó biztonsági követelmények alapján az indukciós és a vészleállító rendszer működése között vagylagos a kapcsolat, aminek elektrotechnikai, információtechnológiai megoldását azonban kompetencia hiányában nem tudta értékelni. Nem merült fel egyetlen műszaki hibára utaló körülmény, objektív bizonyíték sem. Az eseménynapló a káresemény napján nem tartalmazott bejegyzést, később viszont igen, ami annak működését támasztja alá. A hátsó antennát funkcionálisan nem lehetett vizsgálni, mert a raktárnál már nem működik az indukciós rendszer, az elektronikus ellenőrzési lehetőségről pedig kompetencia hiányában nem tudott nyilatkozni. A teljes baleseti mechanizmus azonban egyértelmű, amit a fényképek is alátámasztanak. A balesetrekonstruktív programokat nem polcrendszerrel való ütközés vizsgálatára fejlesztették ki, arra nem alkalmas, ezért mindegyik szakértő kinematikai elemzést végzett. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a targoncavezető sötét képernyőről nyilatkozott, mert ezt a kikapcsolással maga is létrehozhatta. A targoncavezető azt is előadta, hogy nem emlékszik a sorban történt 3 perces tartózkodására, így nyilatkozataiból nem lehet érdemi következtetést levonni. A kirendelt szakértő még egy vizsgálatot látott lehetségesnek: a felek közös egyetértése esetén a káreseményben részes targoncát az alperesi beavatkozó telephelyére kell szállítani, mert ott funkcionálisan lehetne vizsgálni ennek a targoncának az indukciós működését, ugyanakkor utalt arra, hogy a káresemény óta ez a targonca kizárólag a felperes felügyelete alatt áll.

[75] A kirendelt szakértő szakvéleménye ismételt kiegészítése (13.G.40.419/2019/63.) alapján lehetséges további – például információtechnológiai, elektronikai, vezérlés-technikai – vizsgálatok elvégzése, ugyanakkor értékelése szerint az eddig elvégzett vizsgálatok alapján külső segítség nélkül is választ tudott adni a felmerült kérdésekre. A kompetenciájába tartozó valamennyi vizsgálatot elvégezte. Egy közúti közlekedési balesetnél sem kell általában feltárni az elektronikai eszközök részletkérdéseit. Erre a jelen ügyben akkor lehet szükség, ha nem fogadjuk el az alperesi beavatkozó vészhelyzeti protokollal kapcsolatos előadását, amit az eddig elvégzett vizsgálatok ugyanakkor alátámasztottak. Mivel a raktár indukciós hálózatát már elbontották, ezért csak a káreseményben részes targoncát lehetne vizsgálni. Nincs olyan konkrétum, aminek a hátterét vizsgálni lehetne. Az alperesi beavatkozó telephelyén végzett vizsgálat alapján az indukciós kapcsolat megszakadása esetén a targonca gyakorlatilag mérhető oldalkitérés nélkül megáll, míg manuális vezérlésből történő megállásnál minimális az oldalkitérés. E vizsgálat alapján a targonca nem tud drasztikus oldalkitérést produkálni, pedig a felperes által vélelmezett történéshez ez is elengedhetetlen lenne. Megítélése szerint elegendő adatmennyiség, vizsgálati eredmény és általános járműismeret áll a szakvélemény mögött, mert a káresemény idejéről nincs (jelvesztésre vonatkozó) bejegyzés az eseménynaplóban, a vizsgált manuális működés nem utal műszaki hibára, a fékezés

inaktivitása a biztonsági protokoll miatt cáfolható, a targonca pedig nem hajlamos intenzív oldalkitérésre. Az indukciós jel naplózás nélküli elvesztése és az ezzel párhuzamosan megjelenő targonca műszaki hiba olyan prekonceptió, amire semmilyen jel nem utal az elvégzett vizsgálatok alapján.

[76] Mindezek alapján a perben kirendelt szakértő személyéről nem a bíróság döntött, mert abban a felek megállapodtak [Pp. 177. § (3) bekezdés], más szakértő kirendelésének pedig nem álltak fenn a feltételei [Pp. 177. § (6) bekezdés] (Kúria Pfv.V.20.377/2017/7.). A felek megállapodása alapján kirendelt szakértő a baleset műszaki okait, nem pedig a munkabiztonsági feltételeket vizsgálta [az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet 37-40. §]. Kizárólag gépjármű-közlekedési műszaki és balesetelemzési vizsgálatokat végzett, valamint ilyen kérdésekben nyilvánított véleményt figyelemmel az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló 9/2006. (II. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 5. számú mellékletének A) 21. és 26. pontjára. Szakvéleményében egyértelműen elhatárolta az általa elvégezhető és az azon kívül eső vizsgálatokat, és ezt követhető módon indokolta. Nem vizsgálta a targoncát mint anyagmozgatási eszközt, emelőgépet [IM rendelet 3. számú melléklet 2. és 5. pont, a munkabiztonsági szakértői tevékenységről szóló 354/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet 1. számú melléklet 2. és 5. pont], nem végzett elektronikai és informatikai vizsgálatokat (IM rendelet 3. számú melléklet 11. pont, 6. számú melléklet A) pont), és nem nyilvánított véleményt ilyen kérdésekben. Nem vizsgálta magát az eseménynaplót, az indukciós antennát és a vészleállást biztosító biztonsági rendszert, csak azok tényleges működési mechanizmusát a felek által biztosított lehetőségeken belül: a káreseményben részes targonca működését manuális üzemmódban, valamint az azzal azonos típusú targoncák működését mindkét üzemmódban. Vizsgálta a targonca mint gépjármű sajátosságait, tényleges működését, műszaki jellemzőit és mozgását, hasonlóan az azonos szakterületre bejegyzett közjegyző által kirendelt szakértőhöz és a felperesi műszaki szakértőhöz, akiknek kompetenciáját a felperes sem vitatta. A kirendelt szakértő az indukciós rendszer, az eseménynapló és a biztonsági rendszer működésének gyakorlati tapasztalatait rögzítette megállapítva, hogy az megegyezik az alperesi beavatkozó által előadottakkal. Eredetileg a felperes sem vonta kétségbe az alperesi beavatkozónak az eseménynaplóból származó adatok kiértékelésével kapcsolatos speciális szakértelmét, valamint a kirendelt szakértő kompetenciáját, csak azt követően, hogy azok rá nézve kedvezőtlen eredményre vezettek. Mindezekre figyelemmel a kirendelt szakértő a kompetenciájába tartozó, szükséges vizsgálatokat elvégezte, kiegészített szakvéleménye nem aggályos kompetenciahiány miatt, azt a másodfokú bíróság megalapozottan fogadta el bizonyítéknak.

[77] A Pp. 206. § (1) bekezdése a bizonyítás eredményének a mérlegelését és a tényállás megállapítását szabályozza. A felülvizsgálat a jogerős határozat jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló – így részleges átszármaztató hatályú – rendkívüli perorvoslat, ezért érvényesül a felülmérlegelés korlátozottsága {Kúria Pfv.III.20.512/2020/14. [64]}. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének, jogszabálysértést csak a bizonyítékok okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH1999. 44.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére az, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013. 119.).

[78] A felperes az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékok jelentőségét hangsúlyozta a másodfokú bíróság mérlegelésével szemben. A másodfokú bíróság azonban a felek

előadásait, az általuk csatolt véleményeket, a targoncavezető tanúvallomását, valamint a kirendelt szakértő szakvéleményét okszerűen értékelte. Ennek során figyelembe vette a kirendelt szakértő által értékelt tényeket és körülményeket. A magánszakértői vélemények tartalma alapján jutott arra a következtetésre, hogy azok nem alkalmasak a kirendelt szakértő szakvéleményének a kétségessé tételére. Figyelembe vette a targoncavezető érdekeltségét, valamint azt, hogy az általa előadottakat semmilyen konkrét bizonyíték nem támasztotta alá. A felperesi emelőgép- és munkavédelmi szakértő is rögzítette azt a tényt, hogy a kamerafelvételek alapján a targoncavezetőnek egy tétel ellenőrzése átlagosan 45 másodpercig tartott, a perbeli sorban azonban 3 percig tartózkodott (13.G.40.635/2018/37/F/11. 18. oldal). A targoncavezető előadta, hogy az ellenőrzés 15 másodperc, így nem tudja megmondani, hogy mit csinált 3 percig a sorban (32.G.42.737/2017/54. 10. oldal első bekezdés, 11. oldal ötödik bekezdés); a címke ellenőrzéséhez ki kellett hajolnia a targoncából, de nem emlékszik, hogy ezt követően mi történt 3 percig (32.G.42.737/2017/54. 7. oldal második bekezdés). Ennek ellenére beszámolt a hátramenet részleteiről (32.G.42.737/2017/54. 7. oldal utolsó bekezdés, 13.G.40.419/2019/17. 33-34. oldal). A targoncavezető által elmondottakat ugyanakkor semmilyen konkrét adat nem támasztja alá. Ezzel szemben tény, hogy a káreseménnyel érintett sor szélesebb a többinél, abban az indukciós szál nem közepén, hanem az ütközéssel érintett polctól távolabb van. A felperes biztonsági igazgatója maga rögzítette, hogy a korábbi jelvesztések esetén a káreseményben részes targoncával azonos típusú targoncák minden esetben automatikusan fékeztek és néhány centiméteren belül megálltak a szűkfolyosós részen, ami összhangban áll a kirendelt szakértő által megtartott vizsgálat tapasztalataival, és egybehangzó az alperesi beavatkozó előadásával. Nincs olyan perbeli adat, amely szerint a káreseményben részes targoncával azonos típusú targonca jelvesztés miatt valaha ütközött volna. A felperesi emelőgép- és munkavédelmi szakértő, valamint a felperesi műszaki szakértő a targoncavezető előadásán alapuló olyan feltételezésből indult ki, amit – a targoncavezető fentiek szerinti kétséges tartalmú – előadásán kívül semmilyen konkrét adat nem támaszt alá, így annak további – a kirendelt szakértőtől eltérő szakterületre tartozó – szakértői vizsgálata szükségtelen. A bizonyítékokból nem csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni, ezért felülmérlegelésnek nincs helye. Így a jogerős ítéletben alapul vett tényállás a felülvizsgálati eljárásban is irányadó.

[79] A másodfokú bíróság jogerős ítéletében a kármegelőzési kötelezettség súlyosan gondatlan megszegése miatt döntött az alperes mentesüléséről, így a felülvizsgálati kérelem alapján az ezzel kapcsolatban állított jogszabálysértést kellett vizsgálni. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa első és második jogegységi hatályú határozatában a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy a felek eltérő megállapodásának hiányában a biztosító helytállási kötelezettség alóli mentesüléséhez a szándékosságnak vagy a súlyos gondatlanságnak nem a mögöttes – foglalkozási, közlekedési – szabályszegés, hanem a biztosítási esemény, azaz a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia ahhoz, hogy alkalmas legyen a mentesülés mint jogkövetkezmény kiváltására akkor is, ha a károsult kármegelőzési kötelezettségét mulasztja el. A jogegységi hatályú határozatok indokolása szerint a magatartás súlyos gondatlanságának a megítélése körében nem lehet különbséget tenni a károkozás és a kármegelőzés között: egyik esetben sem elegendő a szabályszegés súlyossága, ahhoz a (károkozó/kármegelőzési kötelezettséggel érintett) személy tudattartalmát is vizsgálni kell, értékelni kell, hogy szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult-e meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését; a súlyos gondatlanságnak a kármegelőzés körében is a károsodás előidézésére kell irányulnia {első jogegységi hatályú határozat {[54]–[57]}, második jogegységi hatályú határozat {[99]–[101]}. A kártérítési felelősség tényállási elemei körében

figyelembe vehető magatartás nem értékelhető a károsult kármegelőzési kötelezettsége elmulasztása körében is. Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdése, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 41/D. § (1) és (5) bekezdése, a 24. § (1) bekezdés c) pontja és a 42. § (1) bekezdése alapján ez a jogértelmezés a bíróságokra – így a Kúria ítélkező tanácsára is – kötelező.

[80] A jelen ügyben hozott és felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet szerint nem történt szándékos károkozás, továbbá a targoncavezető károkozása, a hátramenetben elkövetett vezetési hiba nem tekinthető súlyosan gondatlan magatartásnak. A másodfokú bíróság szerint az alperes azért mentesül a biztosítási szolgáltatás teljesítése alól, mert a targoncavezető mint a jogi személy biztosítottnak a tevékenység folytatásában közreműködő munkavállalója kármegelőzési kötelezettségét súlyosan gondatlanul megszegte azzal, hogy a keskeny folyosóban kézi irányításra kapcsolt [Ptk. 6:463. § (1) bekezdés, 6:464. § (2) bekezdés]. A második jogegységi hatályú határozat kötelező jogértelmezése alapján a magatartás súlyos gondatlansága megítélése körében nem lehet különbséget tenni a károkozás és a kármegelőzés között. A Kúriának ezért abban a kérdésben kellett állást foglalnia, a targoncavezetőnek az a magatartása, hogy a két állványsor közötti szűk folyosós területen manuális üzemmódra kapcsolt, súlyos gondatlanságnak minősült-e – függetlenül attól, hogy ez a magatartás a károkozó magatartáshoz vagy a kármegelőzési kötelezettséghez kapcsolódik-e.

[81] A perbeli biztosítási szerződés szerint a súlyos gondatlanság megítélése körében a szakképzett személytől elvárható magatartás a mérvadó (ARSZF IX.5.). A súlyos gondatlanság értékelésekor a Kúria figyelemmel volt az alábbi tényekre és körülményekre. Ahogy azt a felperes által megbízott – építési beruházás, építéstechnológia, ingatlan-értékbecslés, épületszerkezet, geotechnika, mélyépítés, tartószerkezet (statika) szakterületekre bejegyzett – szakértő (a továbbiakban: felperesi statikus szakértő) is megállapította (13.G.40.635/2018/36/F/20., 13.G.40.419/2019/17.), a 2 mm vastag lemezből hajlított vékonyfalú U profilú lábak magassága 8,5 méter volt, amelyek nem voltak rögzítve sem az épülethez, sem a szomszédos állványhoz, azokban merevítés sem volt. Ezen a szerkezeten üzemi állapotok között 5-5,5 tonna teher volt. Ez a szerkezet műszaki értelemben nagyon kifinomult, kimondottan anyagtakarékos, karcsú, erőtanilag magasan kihasználta, ezzel együtt igen érzékeny, mert ha valahol ütés éri, az egésznek az állékonysága bizonytalanná válik. A függőleges terheket jól viseli, a hosszirányú vagy a keresztirányú erőhatást azonban nem. A targonca azért automatikus vezérlésű, hogy ne menjen neki az állványlábak valamelyikének. A talplemezt egyetlen dübel csavar rögzítette a padlóba. A több tonnás targoncától származó ütés kiszakítja az állványlábát. A társbiztosított raktározási szabályzata szerint a targoncásoknak balesetvédelmi oktatáson kell részt venniük, az anyagmozgató berendezéseket csak rendeltetésszerűen szabad használni, az adott géptípusra vonatkozó kezelési utasításban foglaltak maradéktalan betartása mellett (13.G.40.635/2018/19/3.). A targoncavezető targoncás-raktári munkás munkakörben dolgozott, könnyűgépkészítő, valamint építő- és anyagmozgató gép kezelője szakképesítése volt, munkavédelmi oktatáson vett részt (13.G.40.419/2019/11/F/8-F/11.) Saját előadása, valamint a felperes biztonsági igazgatójának tanúvallomása szerint (32.G.42.737/2017/54., 32.G.42.737/2017/58., 13.G.40.419/2019/17., 32.G.42.737/2017/38.) a káreseményt megelőzően öt évvel kezdett el dolgozni ilyen targoncával elsőként, így neki volt a legnagyobb tapasztalata. Az alperesi beavatkozó tanította be, olvasta a targoncakezelési kézikönyvet és az üzemeltetési útmutatót, vizsgáztatta is kellett. Elmondták neki, hogy a sorok között nem szabad manuálisan haladni, ami egyértelműen kezelési hiba. A targonca üzemeltetési útmutatója szerint kényszervezetésről kézi irányításra akkor szabad átkapcsolni, ha az egész targonca teljesen elhagyta a keskeny folyosót, amihez le kell állítani a targoncát, és meg kell nyomni a kényszervezetés be-/kikapcsolása nyomógombot, az átváltást a kijelző is feltünteti (13.G.40.635/2018/26.). A felperesi emelőgép- és munkavédelmi szakértő véleménye alapján az induktív vezetés elvesztése

kezelőhelyi véletlen okból szinte kizárt (13.G.40.635/2018/37/F/11. 29. oldal). A kirendelt szakértő szakvéleménye szerint a manuális üzemmódot a vezetőnek kell aktiválnia (13.G.40.419/2019/37. 28. oldal). A megfelelő szakképzettséggel, munkavédelmi ismeretekkel, helyismerettel és szakmai tapasztalattal rendelkező targoncavezetőnek így tudnia kellett, hogy ilyen szűk folyosót alkotó, ilyen magasságú és vékonyságú, egy csavarral rögzített terhelt állványok között a kényszervezetés kikapcsolása és ezzel a biztonsági funkció kiiktatása a kár – adott esetben a keresettel érvényesített készletkár – bekövetkezésének reális veszélyét keletkezteti.

[82] A lefolytatott bizonyítás alapján tényként megállapítható, hogy a targonca manuális üzemmódban volt, valamint a szaktudással rendelkező targoncavezető ismerte a sorok közötti manuális haladás tilalmát és annak indokát. Ennek ellenére az üzemeltetési útmutatót és a raktározási szabályzatot megszegte, holott ezek célja éppen a személy- és vagyonbiztonság megóvása és a veszélyhelyzetek kialakulásának az elkerülése volt. Mindezt olyan környezetben tette, ahol nagyon kis távolságon múlik, hogy a több tonnás targonca nekiütközik-e a 2 mm vastag lemezből hajlított 8,5 méter magas, több tonna terhet tartó, egyetlen csavarral rögzített lábnak. A szakképzett targoncavezető tehát annak ellenére, hogy ismerte a veszélyhelyzet kialakulásának reális lehetőségét, mégis átkapcsolt manuális üzemmódra, egyidejűleg a kényszervezetéshez kapcsolódó biztonsági funkciót kiiktatta. E magatartása okozati összefüggésben áll a kár bekövetkezésével. A targoncavezetőnek – szakképzettsége, munkavédelmi ismeretei, helyismerete és szakmai tapasztalata alapján – fel kellett ismernie, hogy a kényszervezetés kikapcsolása ilyen helyszínen reális veszélyhelyzetet keletkeztet a kár (készletkár) bekövetkezésével kapcsolatban.

[83] Az ugyanakkor nem állapítható meg, hogy a gondosság elhanyagolása olyan feltűnő volt, amelyből következően a targoncavezető szinte kívánta a károsodás bekövetkezését. Tanúvallomása szerint a targoncát teljes biztonsággal lehetett manuálisan is vezetni, bár ezt a sorok között soha nem próbálta (13.G.40.419/2019/17.). A kirendelt szakértő szakvéleménye alapján a targonca első kereke nem hajlamos a kormánykerék elforgások generálására, a kerék felületére nem hat olyan oldalról, ami mentén ez megtörténhetne (13.G.40.419/2019/37.), a targonca nem hajlamos oldalkitérésre (13.G.40.419/2019/46.), ugyanakkor manuális üzemmód használatakor lényegében bármi megtörténhet, mert a targoncát a saját kormányával kell hátrafelé mozgatva irányítani, amikor a targoncavezető az egyetlen irányító (13.G.40.419/2019/37.). A kirendelt szakértő vizsgálata szerint az indukciós szárlól lekapcsolódva – tisztán manuális vezérléssel – végzett, kormányzás nélküli hátramenet során a targonca csak minimális oldalkitérést produkált, nem történt drasztikus oldalkitérés; ugyanakkor azt is megállapította, hogy a dinamikusan végezhető indukciós üzemhez képest milyen nehéz a targoncával a sorok között manuális üzemben még minimális sebességgel is mozogni (13.G.40.419/2019/63.). Mindezek alapján bár egyértelműen tiltott volt a sorok között manuálisan haladni, de e tilalom megszegésekor, a kézi vezérlésre történő átkapcsoláskor a targoncavezetőben nem kellett felmerülnie, hogy a kár feltétlenül bekövetkezik. Nem vonható le ezért az a következtetés, hogy szinte kívánta a kár bekövetkezését. A targoncavezető a targonca fenti tulajdonságai és gyakorlati tapasztalatai alapján gondolhatta úgy, hogy manuális irányítással is tud haladni a sorok között anélkül, hogy kárt okozna.

[84] Mivel a társbiztosított targoncavezetőjének magatartása így nem minősül súlyosan gondatlannak, ezért az egyedi megállapodás fentiek szerint értelmezett 2.1. pontja alapján az nem hat ki az igényt érvényesítő felperesre. Az alperes a felperessel szemben ezért nem mentesül szolgáltatási kötelezettsége alól.

[85] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletnek a vagyonbiztosításra alapított keresetet elutasító rendelkezése sérti a Ptk. 6:86. § (1) bekezdését, a 6:439. § (1) bekezdését és a 6:464. §-át.

[86] A másodfokú bíróság jogerős ítéletével az üzemszünet biztosításra alapított keresetet is elutasította, amit a felperes felülvizsgálati kérelmében érdemi vizsgálatra alkalmatlan módon támadott. A Kúria ezért a Pp. 275. § (3) bekezdése és a 213. § (2) bekezdése alapján részítélettel a jogerős ítéletnek az üzemszünet biztosításra alapított keresetet elutasító rendelkezését hatályában fenntartotta.

[87] Ezt meghaladóan a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, helyette a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján új határozatot – közbenső ítéletet – hozott, amellyel az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét – a vagyonbiztosításra alapított kereset vonatkozásában – helybenhagyta. A vagyonbiztosítás alapján a felperest megillető követelés összegére nézve a tárgyalást folytatni kell [Pp. 213. § (3) bekezdés], ezért a Kúria az iratokat megküldi az elsőfokú bíróságnak [Pp. 253. § (4) bekezdés].

Záró rész

[88] A felperes felülvizsgálati kérelme a részítélettel elbírált üzemszünet biztosításra alapított kereset vonatkozásában nem vezetett eredményre. A Kúria ezért az azzal összefüggő első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárási költség viseléséről a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény I/2. pontja alapján döntött, és a Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes és az alperesi beavatkozó e keresetre eső költségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét az ügyvédi munkadíj körében a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, a 3. § (5)-(6) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg figyelemmel az alperes és az alperesi beavatkozó által ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységre.

[89] Ezt meghaladóan a Kúria a vagyonbiztosításra alapított kereset vonatkozásában a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II/3. pontja és a Pp. 275. § (5) bekezdése alapján megállapította a felülvizsgálati eljárásban felmerült költség összegét. Ennek körében az ügyvédi munkadíjat a fent megjelölt jogszabályi rendelkezések alapján határozta meg, valamint figyelembe vette a felperes által megfizetett felülvizsgálati eljárási illeték összegét is. A megállapított költség viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt a Pp. 275. § (5) bekezdése alapján.

[90] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a felperes Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére.

[91] A rész- és közbenső ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2024. január 30.

Dr. Szabó Klára s. k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s. k. előadó bíró, Dr. Cseh Attila s. k. bíró, Dr. Magosi Szilvia s. k. bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s. k. bíró